

Dámy a pánové,

označení „ceny Ministerstva kultury“, a ještě více „státní ceny“, vždy trochu zavání tím, že si laureát zadává s establishmentem. Těžko se tomu divit, podobná ocenění měla v minulosti tuto pověst celkem po právu. Mimoto k vžitě představě umělce patří také nezanedbatelná míra nezávislosti, jež může být v očích umělecké obce přijetím státní pocty alespoň latentně zpochybněna.

Ministerstvo kultury se proto po celou dobu své existence v demokratické společnosti snaží nejen oceňovat významné kulturní počiny v různých oblastech, ale také přeznačit smysl těchto cen. Jsou pro nás výrazem uznání umělcům, k nimž se chceme jako státní instituce přihlásit ne proto, abychom je zatížili odpovědností vavřínu, ale abychom jim vyjádřili úctu a vděk. Podpora živého umění je prioritou rezortu, významná umělecká díla a počiny jsou také jejími plody. A sklízíme je se stejnou radostí jako divácká, čtenářská a posluchačská obec.

Upřímně blahopřeji všem oceněným.

Mgr. Daniel Herman
ministr kultury

Státní cena za literaturu

Petr Král

za titul *Vlastizrady* s přihlédnutím k celoživotnímu dílu

Narozen 4. září 1941 v Praze. Básník, prozaik, esejista, kritik, překladatel, editor. Vystudoval dramaturgii na FAMU, poté redaktor v nakladatelství Orbis. V letech 1968–2006 žil ve Francii, kde pracoval jako lektor u Gallimarda, tlumočnick, pomocník v galerii, fotolaborant aj. V roce 1995 získal za své práce o filmu doktorát na Sorbonně. Jeho bibliografie čítá na sedmdesát titulů. Je laureátem Prix de littérature francophone Jean Arp (2016). Oceněný titul *Vlastizrady* (2015) charakterizuje anotace na stránkách nakladatele jako „mohutný soubor kritických statí a esejů“, který seznamuje „čtenáře s rozsáhlou, ale vcelku neznámou a nedoceněnou částí autorovy tvorby. Kniha není mimořádná jen svým rozsahem, ale i svou mnohostranností, články o literatuře tu sousedí s texty o malířství, filmu, fotografii, jazzu a dokonce s gastronomickými hlídkami, přátelské pocty blízkým tvůrcům lze číst vedle obecných úvah o společnosti a kultuře.“

Cena se uděluje od roku 1995 v návaznosti na tradici první republiky (ustavena 1920). Je určena k ohodnocení buď významného původního díla české literatury, nebo dosavadní literární tvorby. Státní cena za literaturu se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

1995 Ivan Diviš

1996 Emil Juliš

1997 Milan Jankovič

1998 Vladimír Macura

1999 Josef Škvorecký

2000 Karel Šiktanc

2001 Věroslav Mertl

2002 Květa Legátová

2003 Petr Kabeš

2004 Pavel Brycz

2005 Edgar Dutka

2006 Vladimír Körner

2007 Milan Kundera

2008 Ludvík Vaculík

2009 Zdeněk Rotrekl

2010 Antonín Bajaja

2011 Daniela Hodrová

2012 Ivan Wernisch

2013 Petr Hruška

2014 Patrik Ouředník

2015 Pavel Šrut

Státní cena za překladatelské dílo

Pavel Dominik

za překlad knihy Vladimira Nabokova *Ada aneb Žár* s přihlédnutím k dosavadnímu dílu

Narozen 14. února 1952 v Ostravě. Překladatel a tlumočnick. Vystudoval angličtinu a ruštinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Krátce učil ruštinu na střední škole, poté pracoval jako překladatel a tlumočnick u Pražské informační služby. Od počátku devadesátých let se plně věnuje překladu krásné literatury, zejména děl Salmana Rushdieho a Vladimira Nabokova. „*Ada* je dost výjimečné dílo v rámci Nabokovovy tvorby i světové literatury. Výjimečný je i překlad Pavla Dominika, který svým básnickým charakterem představuje mimořádný umělecký počín. Dominik plně zvládl specifickou nesnadno uchopitelného textu: jeho překlad je kultivovaný celek, významově i stylisticky stejně bohatý jako originál. Dominik se projevil jako jazykový analytik, básník, přesný a citlivý vykladač díla,“ pochválila překladatele Kamila Chlupáčová na stránce *iLiteratura.cz*.

Cena se uděluje od roku 1995 v návaznosti na tradici první republiky (ustavena 1920). Je určena k ohodnocení buď významného literárního překladu z cizího jazyka do češtiny, nebo za dosavadní činnost v oblasti překladu literárních děl. Státní cena za literaturu se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

1995 Josef Hiršal

1996 Ludvík Kundera

1997 Luba a Rudolf Pellarovi

1998 Jindřich Pokorný

1999 Lumír Čivrný

2000 Anna Valentová

2001 Jan Vladislav

2002 Jiří Pelán

2003 Dušan Karpatský

2004 Dušan Zbavitel

2005 Pavla Lidmilová

2006 František Fröhlich

2007 Antonín Přidal

2008 Jiří Stromšík

2009 Miroslav Jindra

2010 Oldřich Král

2011 Martin Hilský

2012 Vladimír Mikeš

2013 Vratislav J. Slezák

2014 Jiří Pechar

2015 Hanuš Karlach

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti divadla

Petr Oslzlý

za celoživotní autorskou, dramaturgickou i organizační práci v oblasti alternativního a studiového divadla a za jeho podíl na vyprofilování Divadla (Husa) na provázku, souboru, který svým uměleckým přínosem i společenskými postoji patřil ke klíčovým zjevům československé kulturní scény sedmdesátých a osmdesátých let

Narozen 26. dubna 1945 v Konici. Dramaturg, scenárista, herec, pedagog, autor prací z oboru. Vystudoval divadelní vědu a dějiny umění na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Od roku 1972 dramaturg Divadla Husa na provázku, od roku 1993 ředitel Centra experimentálního divadla. Vyučuje na Divadelní fakultě JAMU. V roce 2000 jmenován profesorem. Ke svému pojetí divadla se vyslovil v rozhovoru pro ČT 24: „Intenzivně nad tím přemýšlet, intenzivně se zabírat současností a snažit se ji vnést do divadelní práce. Nedělat divadlo, které je zábavou, ale divadlo, které jde po tématu. Jestliže se totiž nepravidelná dramaturgie neřídí hledáním textů, musí se řídit hledáním témat. Říkám k tomu, že člověk musí být rozcitlivěn vůči současnému světu a pokoušet se to přenášet na scénu.“

Cena se uděluje od roku 2003 k ohodnocení výjimečných uměleckých tvůrčích nebo interpretačních počínů, nebo za dlouhodobé umělecké zásluhy v oblasti divadla. Nositelem ceny se může stát fyzická nebo právnická osoba. Cena se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

2003 David Radok

2004 Otomar Krejča

2005 Jiří Suchý

2006 Ladislav Smoček

2007 Jan Antonín Pitínský

2008 Jan Borna

2009 Ivan Vyskočil

2010 Karel Kraus

2011 Jiří Kylián

2012 Pavel Šmok

2013 Ctibor Turba

2014 Adolf Scherl

2015 Jaroslav Vostrý

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti hudby

Jan Kouba

za celoživotní muzikologickou činnost mezinárodního dosahu a významu, již provozoval v souladu se svými následováníhodnými občanskými postoji

Narozen 28. července 1931 ve Vysokém nad Jizerou. Muzikolog, autor prací z oboru, editor, redaktor. Vystudoval hudební vědu a historii na Filozoficko-historické fakultě Univerzity Karlovy. Tamtéž působil do roku 1964 jako odborný asistent. Poté zaměstnán v Ústavu pro hudební vědu Československé akademie věd. „Jeho hlavní výzkumnou oblastí jsou dějiny české hudby patnáctého a šestnáctého století se zaměřením na hymnografii tohoto období. Jeho studie o českých kancionálech v *Miscellanea Musicologica* tvoří základnu výzkumu české hudby před rokem 1600. [...] Jeho kniha *ABC hudebních slohů* (Praha 1988) vysoce přesahuje nároky popularizační literatury a stala se základní příručkou pro studium starší hudby,“ charakterizuje přínos Jana Kouby internetový *Český hudební slovník osob a institucí*.

Cena se uděluje od roku 2003 k ohodnocení výjimečných uměleckých tvůrčích nebo interpretačních počinů, nebo za dlouhodobé umělecké zásluhy v oblasti hudby. Nositelem ceny se může stát fyzická nebo právnická osoba. Cena se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

- 2003 Marek Kopelent
- 2004 Ivan Moravec
- 2005 Richard Novák
- 2006 Svatopluk Havelka
- 2007 Jiří Kout
- 2008 Zdeněk Šesták
- 2009 Milan Slavický
- 2010 Ilja Hurník
- 2011 Lubomír Dorůžka
- 2012 Zuzana Růžičková
- 2013 Jiří Černý
- 2014 Miloš Štědroň
- 2015 Ivana Loudová

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti výtvarného umění

Charlotta Kotíková

za celoživotní teoretickou a kurátorskou práci, propagaci a prezentaci českého umění v zahraničí a stále aktuální podnětné působení na české i mezinárodní scéně současného výtvarného umění

Narozena 13. prosince 1940 v Praze. Historička umění, kurátorka, publicistka. Jejím pradědečkem byl Tomáš Garrigue Masaryk, otcem historik umění Emanuel Poche. Vystudovala dějiny umění na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Od roku 1970 žije ve Spojených státech amerických. Pracovala v Albright-Knox Art Gallery v Buffalu (1970–1983) a v newyorském Brooklyn Museum of Art (1983–2007). Kurátorsky připravila na sto výstav. Spolupracuje s Cenou Jindřicha Chalupického. „Charlotta Kotíková [...] svým dlouhodobým a zasvěceným zájmem o současné umění patří mezi nejvýraznější osobnosti české umělecké scény. Její pozice a přínos jsou specifické zejména v dlouhodobém propojování českého a mezinárodního uměleckého kontextu, kde je zároveň jedním z mála vysoce respektovaných domácích odborníků, kteří v tomto oboru dosáhli podobného mezinárodního uznání,“ uvedl Ondřej Stupal z Centra pro současné umění Praha.

Cena se uděluje od roku 2003 k ohodnocení výjimečných uměleckých tvůrčích nebo interpretačních počinů, nebo za dlouhodobé umělecké zásluhy v oblasti výtvarného umění. Nositelem ceny se může stát fyzická nebo právnická osoba. Cena se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

2003 Jitka Válková

2004 Václav Boštík

2005 Adriena Šimotová

2006 Dalibor Chatrný

2007 Karel Malich

2008 Jan Kaplický

2009 Vladimír Kopecký

2010 František Skála, ml.

2011 Leoš Válka

2012 Petr Wittlich

2013 Milan Grygar

2014 Stanislav Kolíbal

2015 Ludvík Hlaváček

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti architektury

Zdeňka Vydrová

za dlouhodobou aktivní a koncepční činnost městské architektky Litomyšle a otevření historického města současné kvalitní architektuře

Narozena 13. prosince 1958 ve Zlíně. Absolvovala Fakultu architektury Vysokého učení technického v Brně. Poté pracovala ve Stavoprojektu Brno. Od roku 1991 provozuje vlastní ateliér. Od roku 1992 je městskou architektkou Litomyšle. „S historickými stavbami se potýkám často,“ říká v rozhovoru pro *Bulletin České komory architektů*. „Je to daleko silnější výzva – umístit někam nové věci, minimálně stejně kvalitní jako ty, které na stejném místě vytvořil někdo před vámi. Když pracuji jako městská architektka, je to vlastně podobné. Dostanu na starosti nějaké místo, které musím ohlídat tak, aby mu to nové, co do něj vstoupí, neublížilo. Mým cílem je spojit, sjednocovat.“

Cena se uděluje od roku 2009 k ohodnocení výjimečných uměleckých tvůrčích nebo interpretačních počinů, nebo za dlouhodobé umělecké zásluhy v oblasti architektury. Nositelem ceny se může stát fyzická nebo právnická osoba. Cena se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury.

Laureáti

2009 Eva Jiříčná

2010 Alena Šrámková

2011 Miroslav Masák

2012 Emil Přikryl

2013 Rostislav Švácha

2014 Ladislav Lábus

2015 Otakar Kuča

Cena ministra kultury ČR na přínos v oblasti kinematografie a audiovize
František Filip

Narozen 26. prosince 1930 v Písku. Filmový a televizní režisér. Již za studií režie na pražské FAMU spolupracoval s Československou televizí. Během šedesáti let natočil více než šest set pořadů (dokumenty, dramatické inscenace, adaptace hudebních předloh, výpravné seriály). Svůj styl založil na výrazové úspornosti, velké řemeslné zručnosti a inovativních hereckých výkonech. Mezi jeho nejdůležitější díla patří *Kočár nejsvětější svátosti* (1962), *Ikarův pád* (1977), *Nezralé maliny* (1980) a seriály *Eliška a její rod* (1962), *Sňatky z rozumu* (1968), *F. L. Věk* (1971), *Byl jednou jeden dům* (1974) nebo *Cirkus Humberto* (1988). Je ale také autorem celovečerních filmů, například *Utrpení mladého Boháčka* (1969). Významné je i jeho pedagogické působení na FAMU.

Cena ministra kultury ČR na přínos v oblasti kinematografie a audiovize udělená in memoriam

Elmar Klos

Narozen 26. ledna 1910 v Brně, zemřel 19. července 1993 v Praze. Filmový režisér, scenárista, dramaturg, pedagog, filmový manažer. Nedostudoval práva, u filmu začínal jako scenárista. Od poloviny třicátých let působil jako vedoucí Filmových ateliérů Baťa (s Alexandrem Hackenschmiedem režíroval film *Silnice zpívá*, 1937), po válce pak v České filmové společnosti. V padesátých a šedesátých letech točil v režisérském tandemu s Jánem Kadárem. Vrcholem jejich spolupráce jsou filmy *Tři přání* (1958), *Smrt si říká Engelchen* (1963), *Obžalovaný* (1964) a *Obchod na korze* (1965, Oscar za nejlepší cizojazyčný film). Za normalizace byl Klos vyloučen z KSČ a vyhozen z pedagogického postu na FAMU. Po roce 1989 se na FAMU vrátil a natočil svůj poslední film *Bizon* (1989).

Cena Ministra kultury ČR za přínos v oblasti kinematografie a audiovize se uděluje od roku 2009 k ohodnocení mimořádně významných výsledků či výjimečných uměleckých tvůrčích, interpretačních nebo technických počinů v procesu tvorby, výroby, šíření a uchovávání kinematografických a audiovizuálních děl, nebo za výzkumnou či propagační činnost v oblasti kinematografie a audiovize, nebo za dlouhodobé zásluhy v oblasti kinematografie a audiovize. Cena lze udělit též in memoriam.

Laureáti

2009 Jiří Krejčík

2010 Břetislav Pojar, Karel Kachyňa in memoriam

2011 Jan Němec, Zdeněk Liška in memoriam

2012 Ladislav Helge, Jan Špáta in memoriam

2013 Vladimír Opěla, František Vlácil in memoriam

2014 Kristina Vlachová, Věra Chytilová in memoriam

2015 Drahomíra Vihanová, Miroslav Ondříček in memoriam

Poroty

Státní cena za literaturu

Viktor Debnár, Literární sekce Institutu umění/Divadelního ústavu
Christina Frankenberg, bohemistka, České centrum Berlín
Erik Gilk, bohemista, Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Ivo Harák, bohemista, Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně
Julia Różewicz, bohemistka, překladatelka, nakladatelství Afera
Viktor Šlajchrt, kritik, esejista, spisovatel
Filip Tomáš, bohemista, nakladatelství Akropolis

Státní cena za překladatelské dílo

Helena Březinová, skandinavistka, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
Alice Flemrová, italianistka, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
Zuzana Li, sinoložka, překladatelka
Radek Malý, germanista, překladatel, spisovatel
Jiří Našinec, romanista, překladatel
Vladimír Piskoř, ugrofinista, překladatel
Richard Podaný, anglista, překladatel

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti divadla

Jaroslav Blecha, historik loutkového divadla, Moravské zemské muzeum, Sdružení profesionálních loutkářů
Zbyněk Brna, děkan Divadelní fakulty JAMU
Jan Burian, ředitel Národního divadla, pedagog DAMU, člen výboru Asociace profesionálních divadel
Josef Herman, šéfredaktor *Divadelních novin*, divadelní kritik, předseda Jednoty hudebního divadla
Jakub Korčák, režisér, pedagog DAMU
Vladimír Mikulka, divadelní kritik
Martina Musilová, katedra divadelních studií Masarykovy univerzity
Jana Návratová, taneční kritička a publicistka, předsedkyně Vize tance
Luděk Nešleha, herec, Herecká asociace
Jitka Pavlišová, katedra divadelních a filmových studií Filozofické fakulty Univerzity Palackého
Linda Svidró, sólistka baletu, Taneční sdružení ČR
Eva Šormová, divadelní historička, Institut umění – Divadelní ústav
Nina Vangeli, divadelní a taneční historička a teoretička

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti hudby

Václav Kapsa, kabinet hudební historie Etnologického ústavu AV ČR
Marek Kepřt, klavírista, skladatel, pedagog, katedra muzikologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého
Matěj Kratochvíl, Etnologický ústav AV ČR, zástupce šéfredaktora *His Voice*
Olga Mojžišová, kurátorka, vedoucí Muzea Bedřicha Smetany
Aleš Opekar, hudební dramaturg Českého rozhlasu Vltava, Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity
Zuzana Petrášková, hudební oddělení Národní knihovny ČR
Jiří Zahrádka, muzikolog, oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti výtvarného umění

Štěpánka Bieleszová, historička umění, kurátorka sbírky fotografie, Muzeum umění Olomouc

Marcel Fišer, historik umění a kurátor, ředitel Galerie výtvarného umění v Chebu

Michal Koleček, kurátor, proděkan pro rozvoj Fakulty umění a designu Univerzity J. E. Purkyně

František Kowolowski, kurátor, vedoucí ateliéru malby 2 na Fakultě umění Ostravské univerzity

Pavína Morganová, historička umění a kurátorka, vedoucí Vědecko-výzkumného pracoviště pro dějiny umění AVU

Helena Musilová, historička umění a kurátorka, Muzeum Kampa

Božena Vachudová, historička umění a kurátorka, Galerie umění Karlovy Vary

Cena Ministerstva kultury za přínos v oblasti architektury

Rostislav Koryčánek, kurátor, Moravská galerie

Dan Merta, kurátor, Galerie Jaroslava Fragnera

Zuzana Morávková, šéfredaktorka časopisu *ERA21*

Ivan Plicka, architekt, předseda České komory architektů

Marcela Steinbachová, architektka, předsedkyně spolku Kruh

Tomáš Šenberger, architekt, proděkan pro výstavbu a investiční činnost, Fakulta stavební ČVUT v Praze

Jan Wollner, historik umění, Vysoká škola uměleckoprůmyslová

Cena ministra kultury ČR na přínos v oblasti kinematografie a audiovize

Tereza Czesany Dvořáková, filmová historička, katedra filmových studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Národní filmový archiv

Cyril Höschl, psychiatr a pedagog, ředitel Národního ústavu duševního zdraví

Ivo Mathé, prezident České filmové a televizní akademie

Tatjana Medvecká, herečka, Národní divadlo

Richard Němec, filmový producent, společnost Verbascum

Medailony laureátů napsal a k vydání připravil Radim Kopáč

Fotografie ...

Návrh obálky a sazba ...

Vydal ...

Tisk ...

Náklad ...

Počet stran ...

Vydání první

Neprodejné